

Ivan Peterlin

Sokoli so še vedno visoko na nebu in z razprostrtimi krili nadzorujejo slovenski šport v Italiji

Vsakič, ko me kdo zaprosi, naj iznesem nekaj vsebinsko obarvanih razmišljanj o slovenskem športu v Italiji, se moj srčni utrip čustveno poveča. In tudi tokrat je tako! Neizpodbitno dejstvo je, da je športno gibanje Slovencev v Italiji nekaj povsem različnega od tiste vsebinske zasnove, ki je vodilna tako v miselnosti kot pri uresničevanju telesnokulturne dejavnosti Slovencev v matični domovini. Zamejskega športa ne gre primerjati niti s pojmovanjem športa pri italijanskem narodu, s katerim se naši športniki soočajo širom po Italiji v najrazličnejših športnih arenah. To soočanje je vsekakor zelo težko, saj gre za športni spopad med številčno skromnostjo naše zamejske slovenske narodne skupnosti in z večinskim številčno mogočnim orjakom. Pa ne gre le za to, saj je še z drugega vidika primerjava nesmiselna: naš slovenski šport v Italiji je namreč prežet z vse drugačnimi in za nas bogatejšimi, čustveno obarvanimi vrednotami, takimi, na katere so tako v Italiji kot tudi v matični Sloveniji že pozabili oziroma jim pri rasti niso več potrebne. Naš slovenski šport v Italiji pa še vedno potrebuje stalni dotok prav posebnega narodnostno srčnega adrenalina ali, slabše rečeno, naš šport moramo stalno napajati z narodnostno obarvanim dopingom, ki po svoji sporočilnosti sega daleč v preteklost, v navdušujoče obdobje sokolov, v korenine, ki so še danes trdne in jih nobena, še tako uničujoča sila ni zmogla izruti. Pri vsem gre za programsko zgrajeni strateški načrt, kako športno udejstvovanje uporabiti kot vzgojno sredstvo za utrjevanje slovenskega jezika in pri mladih zakoličenje čuta pripadnosti slovenskemu narodu. Vse to je bilo od časa sokolov v dolgih, tudi zelo mračnih desetletjih velikokrat pod vprašajem in nemalokrat so zatiranja, ki jim je bil podvržen naš človek na tem ozemlju, močno zamajala njegovo vero v vrednote slovenstva. Srčni utrip sokolov in njihov veličastni let na sokolskem nebu sta še kako aktualna tudi danes, saj se slovenski šport v Italiji še vedno napaja ob narodnostno obarvani ideologiji!

Ne morem ne napisati ne zatrjevati, da Slovenci v Italiji živimo utesnjeni v neki hud nacionalistični pritisk, ki bi nam onemogočal svobodno slovensko narodnostno življenje. A dejstvo je, da se moramo pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji za svoj jezik

Utrinek iz »športne šole«, Bojan Pavletič predaja darilo udeležencem; vir sloSPORT.org.

boriti vsak dan, saj je nekaterim italijanskim političnim krogom še vedno pri srcu želja, da bi slovenščino izbrisali iz vsakdanje rabe. Ti nacionalistični krogi vse prevečkrat poskušajo odščipniti naše pridobljene pravice in s tem potisniti našega človeka v ozadje.

Vse to poudarjam zato, da bi bralec lažje razumel, kakšno neprecenljivo vlogo odigravajo, poleg drugih organiziranih slovenskih dejavnosti na teh tleh, naša športna društva. Vsa so nastala, ali bila obnovljena, nekaj let po koncu druge svetovne vojne. Danes jih je kar 53 na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji in vsa po vrsti se napajajo ob idejnih smernicah Južnega Sokola. Nastala so predvsem zato, da bi slovenski človek čim prej pozabil na desetletja prisiljenega molka, ko je bilo vse, kar je bilo slovenskega, prepovedano.

Osnovni namen in cilj ustanavljanja športnih društev je bil predvsem ta, da bi slovenska mladina imela možnost zdravega srečevanja, da bi slovenskemu jeziku ponudili širši manevrski prostor uporabe, da bi mladi lahko spet zadihali čisto slovensko. Slovenščina naj ne bi bila domena zgolj šole in družine in naša mladina naj ne bi bila obdana le z italijanščino in bi si tako ustvarila občutek, da je prav italijanščina zmagovita dominanta.

Iz vsega tega izhaja jasna slika, da so slovenska društva še danes, enako kot nekoč, postojanke slovenskosti in ena pomembnih obrambnih črt pred asimilacijo.

Športno udejstvovanje v naših društvih je eden naših najuspešnejših receptov ohranjanja slovenstva in utrjevanja narodne samozvesti pri naši mladini! Seveda zahteva taka narodnostno nastrojena politika predvsem od vodstvenih in vzgojnih kadrov veliko osebne srčne kulture, veliko načelnosti in velikokrat tudi kar nekaj poguma. Res je, da so danes časi povsem drugačni, vsaj navidezno prijaznejši, a vedeti je treba, da Slovencem v Italiji ni bilo nikoli nič podarjenega. Vse si moramo sami izboriti in truditi se moramo, da nam že pridobljenih pravic ne odvzamejo. To pa ni vedno lahko. In naš slovenski šport, o katerem na teh straneh danes teče beseda, odigrava tudi v tej luči pomembno vlogo.

Utrjevanje zavesti slovenske pripadnosti skozi uspešno in navdušujočo športno-gibalno vzgojo je nekaj resnično edinstvenega. Strokovnjaki na področju učenja jezikov so dokazali, da se otrok in mlad človek zelo prepričano okleneta prav tistega, kar jima vzbuja zadoščenje in zadovoljstvo. In če to poteka v slovenskem jeziku, je naš zmagoviti narodnostni recept povsem jasen – in torej je razumljivo tudi to, zakaj je duhovno sokolom tako blizu.

Slovenska športna društva so po drugi svetovni vojni ustanovili malodane povsod na Goriškem in Tržaškem, Benečija je v tem nekoliko zaostajala. Naš slovenski človek je bil po dolgem zatiranju sicer duhovno izčrpan, duševno strtl, a bil je lačen svobode in prepričano si je želel ustvariti nove, svetlejše dni, želel pa si je tudi obnovljenega človeškega dostojanstva. Tako kulturne sredine kot vse druge dejavnosti, ki so bile pred obdobjem fašizma zelo živahne, so na novo zacvetele. Imeli smo srečo, da so se v našem prostoru skoraj čudežno znašle enkratne osebnosti, vrhunski liki, ki so znali in zmogli strokovno pognati naš družbeni stroj ter imajo ogromno zaslug pri ustvarjanju novega rojstva vsesplošnega slovenstva.

Na športnovzgojnem področju je kot zvezda repatica zablestela neponovljiva osebnost profesorja Bojana Pavletiča. Bil je vrhunski organizacijski strateg, pravi fenomen, športni izvedenec, velikan brez primere, človek z izjemnimi kulturno-intelektualnimi obzorji, človek, ki je imel ta čudoviti dar, da je zmogel gledati daleč v prihodnost, človek, ki je v slovenski prostor za mejo matične domovine vnesel pojem telesne kulture. Z vrsto genialno izpeljanih pobud je posejal semena športa, ki še danes, ko profesorja Pavletiča žal že dolgo ni več med nami, bogato rojevajo.

Kot sem že povedal, je število športnih društev iz leta v leto raslo. Leta 1970 so naša športna društva začutila, da potrebujejo tesnejšo povezavo, organizacijo, ki naj bo krovnega značaja, ki naj društva ščiti pred oblastmi in italijansko javnostjo, ki jim niso bila nikoli pretirano naklonjena. In tako je istega leta nastalo Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI). Danes šteje 53 včlanjenih društev in je močno zasidrano v vsakodnevno družbeno življenje Slovencev v Italiji. Prvi predsednik ZSSDI ni bil seveda nihče drug kot oče našega sodobnega športa – profesor Bojan Pavletič.

Danes je ZSSDI zelo živahna družbena enota, ki se poleg uresničevanja športnih projektov na šolskem področju ukvarja tudi z raziskovanjem, prav tako s prirejanjem najrazličnejših športnih dogodkov, ki našemu športu prinašajo veliko vidnost in prestiž tudi v italijanskem prostoru. Ob vsem tem seveda trdno stoji ob strani našim društvom in jim je v pomoč na vseh toriščih.

A da si ne bi kdo ob branju teh vrstic ustvaril napačnega vtisa, da je naš slovenski šport v Italiji vpet zgolj v ohranjanje narodnosti in da mu je uveljavitev naših športnikov postranska skrb. Sploh ne! Tako na lokalni kot deželni, državni in celo svetovni športni sceni so naši športniki zelo uspešni in tako tudi s svojimi odmevnimi rezultati opozarjajo nase in na svojo manjšinsko specifikko. Strateško gledano je vsak tak naš uspeh izrednega političnega pomena. Če namreč David spravi na kolena Goljata, je to v italijanskem športnem svetu nekaj zelo odmevnega in skorajda nedoumljivega. Za slovenskega športnika, ki je opravil tak podvig, pa pomeni uspeh dodatno injekcijo narodnostne samozavesti.

Slovenski športniki so v dresu italijanske reprezentance osvojili dve srebrni olimpijski kolajni, in sicer v kolesarstvu (Jurij Uršič) in odbojki (Matej Černic). Z nastopom na olimpijskih igrah se lahko pohvalita tudi Arianna Bogatec (jadranje) in Claudia Coslovich (atletika). Naši kotalkarji so si prislužili celo vrsto evropskih in svetovnih naslovov (Samo Kokorovec in Tanja Romano), svetovni pokal je osvojila Mateja Bogatec v rolkanju, veliko je bilo državnih naslovov v namiznem tenisu, izjemne rezultate dosegajo tudi v šahu, atletiki in gimnastiki, marsikateri naš športnik je bil stalni član italijanske reprezentance v različnih športnih panogah.

Skratka: široka bera uveljavitev priča prav o tem, da profesor Bojan Pavletič v svojih glediščih ni bil noben vizionar, ampak človek, ki je zgradil trdne temelje, na katerih je ustvaril prihodnost – in so torej aktualni še danes. Menim pa tudi, da mu je naš športni prostor vse premalo hvaležen.

Bojan Pavletič; vir slosport.org.

Ivan Peterlin, prof. telesne vzgoje v pokoju,
predsednik ZSSDI
in aktualni predsednik Komisije za zamejski šport
pri OKS-ZŠZ